

PROBLEME DE ARBITRAJ

Calitate

Implicațiile remedierii produselor
calitativ necorespunzătoare

Legea nr. 71/1969, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, prevede dubla interdicție a furnizorului de a livra produse necorespunzătoare calitativ și a beneficiarului de a recepționa și a accepta asemenea produse (art. 38 și 39).

Consacrarea acestei interdicții, menită să evite introducerea în circuitul economic a produselor care nu corespund din punct de vedere calitativ, este conjugată cu o altă prevedere prin care se urmărește înlăturarea, cu minimum de prejudicii, a consecințelor livrării unor asemenea produse. Ne referim, pe de o parte, la asigurarea aprovizionării unităților beneficiare cu produse de calitate corespunzătoare, necesare realizării sarcinilor lor pe linie de producție, investiție sau desfacere și — pe de altă parte — la necesitatea ca ceea ce s-a consumat prin realizarea produselor necorespunzătoare calitativ să nu constituie o pierdere totală pentru economia națională.

Astfel, respingerea lotului de produse necorespunzătoare calitativ nu asigură aprovizionarea unității beneficiare cu ceea ce îi este necesar pentru realizarea sarcinilor sale de plan. În considerarea acestei împrejurări, art. 31 din Legea nr. 7/1977 prevede că numai „în cazul în care furnizorii nu acceptă remedierea sau înlocuirea produselor, beneficiarii le vor restitui, solicitând despăgubirile legale“.

De asemenea, prin remedierea produselor necorespunzătoare calitativ, se evită irosirea a ceea ce s-a cheltuit și consumat cu ocazia fabricării produselor respective. Adică, în loc să fie trecute în categoria materialelor re-folosibile, acele produse, după efectuarea remedierii, sînt utilizate potrivit destinației inițiale.

Termenul în care se efectuează remedierea se stabilește, conform art. 38 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, prin acordul părților. Expirarea acestui termen fără ca remedierea să fie efectuată are drept consecință, potrivit aceluiași text legal, considerarea produselor ca nelivrate.

Chiar și în ipoteza executării convenției de remediere la termen, furnizorul suportă toate cheltuielile implicate de efectuarea remedierii, fiind, prin ipoteză, în culpă pentru livrarea unor produse necorespunzătoare calitativ. De asemenea, el are a răspunde pentru prejudiciul în-cercat de unitatea beneficiară ca urmare a faptului că la scadența termenului de livrare nu i s-a pus la dispoziție un produs corespunzător calitativ care să poată fi folosit potrivit destinației sale.

Prejudiciul supus reparațiunii trebuie să se afle în legătură cauzală necesară cu faptul imputabil furnizorului: livrarea de produse necorespunzătoare din punct de vedere calitativ și nerespectarea termenului de remediere. Dealtfel, termenul constituie o clauză esențială a convenției de remediere, refuzul unității beneficiare a primi produse remediate după expirarea termenului putîndu-se justifica prin nevoia de a se procura între timp alte produse — corespunzătoare calitativ — pentru a nu se periclita realizarea propriului plan de producție și de livrări. De pildă, în cazul neremedierii în termen a unui subsansamblu aprovizionat pentru realizarea unei instalații complexe, se impune ca furnizorul acestei instalații să procure din altă sursă subsansamblul respectiv. Contrar, livrarea instalației complexe s-ar întîrzia într-un mod care ar putea pune în discuție și răspunderea furnizorului care, după expirarea termenului de remediere, nu a luat măsurile convenite pentru aprovizionarea neîntîrziată a subsansamblului.

Un atare comportament se justifică și în virtutea art. 38 din Legea nr. 71/1969, potrivit căruia produsele refuzate de unitatea beneficiară pentru lipsuri calitative se consideră nelivrate dacă furnizorul nu asigură remedierea lor în termenul stabilit.

I. ICZKOVITS

Supliment la

nr. 42 1981

Revista
ECONOMICA

financiar

Recepția produselor - condiție prealabilă obligației de plată a prețului

Potrivit art. 154 din Legea finanțelor nr. 9/1972 astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 2/1979, plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind obligat să le efectueze, iar creditorul fiind dator să le ceară.

Beneficiarul este obligat să efectueze plata produselor preluate sau trecute în custodie a lucrărilor executate și serviciilor prestate, după recepția acestora cu excepția cazurilor prevăzute de dispozițiile legale.

Recepția produselor se va face de beneficiar pe baza actelor de livrare comunicate de furnizor odată cu marfa sau ulterior și avându-se în vedere prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

În lipsa actelor de livrare, în raport de care beneficiarul trebuie să verifice, cantitatea, calitatea, sortimentele etc., recepția nu poate fi efectuată.

În acest sens prin art. 158 lit. e din Legea finanțelor sus-citată s-a prevăzut că beneficiarul are dreptul ca, înăuntrul termenului stabilit pentru acceptare sau pentru depunerea documentelor la bancă, să refuze plata dacă nu s-au primit documentele prevăzute în contract fără de care produsele nu pot fi recepționate, folosite sau valorificate.

În condițiile în care beneficiarul este în posesia documentelor de livrare, practica arbitrală a considerat nejustificată întârzierea acestuia în plata prețului, motivat de faptul neprezentării delegatului furnizorului invitat la recepție, în acest caz, beneficiarul urmînd să procedeze conform art. 60 din Regulamentul de recepție aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. (Decizia P.A.S. nr. 1220 din 30 mai 1981).

În practica arbitrală s-a pus problema termenului în care trebuie efectuată recepția produselor și respectiv cît timp putem reține ca întemeiat refuzul beneficiarului pentru plată determinat de nerecepționarea produselor.

Prin Decizia P.A.S. nr. 609 din 31 martie 1981, s-a prevăzut că recepția produselor ce trebuie să precedă plata nu poate fi efectuată oricînd ci imediat după primirea acestora, pentru a nu se depăși termenele de acceptare a plății prevăzute de pct. 100 din Normele metodologice BNRSR-BAIA-BI-BRCE, privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, termene ce sînt diferențiate pînă la cel mult 10 zile lucrătoare, calculate din ziua următoare avizării plătitorului în vederea acceptării plății.

Prin pct. 103 din Normele citate se prevede că unitatea băncii poate aproba prelungirea termenului de acceptare pînă la cel mult 20 de zile calendaristice (calculate din ziua următoare avizării) la cererea plătitorului, introdusă înăuntrul termenului de acceptare.

Prelungirea se poate acorda în cazul în care produsele nu au fost primite sau se găsesc în curs de verificare ori recepție, în cadrul termenului prevăzut prin dispozițiile legale.

Pentru mărfurile care sosesc în ultimele zile ale termenului de acceptare, prelungit pînă la 20 de zile, se poate

acorda prelungirea necesară și peste acest termen, pentru terminarea recepției, în cadrul termenului legal stabilit pentru aceasta.

Ca urmare, în situația în care beneficiarul nu a solicitat sau nu a obținut prelungirea termenului de acceptare, beneficiarul are obligația plății prețului facturat în termenul legal, avînd dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe în funcție de verificarea și recepția produselor, fiind neîntemeiată întârzierea plății pe motiv că produsele nu au fost recepționate.

ANA SAVIN

Arbitrajul de Stat Central

Ambalaje

ASPECTE PRIVIND CIRCULAȚIA AMBALAJELOR

În vederea unei utilizări cît mai eficiente a ambalajelor, unitățile producătoare de mărfuri destinate fondului pieței au fost obligate prin art. 10 din Decretul nr. 146/1980 să ia măsuri pentru ambalarea mărfurilor în condiții care să asigure păstrarea calității, integritatea și conservarea produselor pe întregul parcurs de la producător la consumator, aplicarea tehnologiilor moderne de transport și de manipulare, eliminarea materialelor scumpe și deficitare, reducerea cheltuielilor de circulație.

Prin art. 28 din Decretul nr. 465/1979 s-a prevăzut obligativitatea fixării unor durate de serviciu și cicluri de utilizare normate în circulația ambalajelor. Ca urmare, prin art. 18, alin. 3, din Decretul nr. 146/1980 s-a stabilit, în scopul unei economisiri a resurselor materiale, interzicerea scoaterii din circuitul economic a ambalajelor înainte de îndeplinirea indicatorilor normati pentru durata serviciului și utilizarea acestora.

Recepția și determinarea calității ambalajelor se face cu respectarea dispozițiilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Ambalajele se recepționează chiar dacă în timpul transportului au suportat unele deprecieri în măsura în care au asigurat integritatea produsului și reprezintă în continuare o valoare economică corespunzătoare, putînd fi ca atare reintroduse în circuitul comercial. În acest sens este de menționat că potrivit art. 20 lit. a din decret unitățile socialiste sînt obligate de a utiliza în continuare ambalajele după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri normate, dacă acestea sînt în stare de funcționalitate.

Considerăm necesar să menționăm că respingerea la recepție a ambalajelor primite cu marfă nu poate constitui în nici un caz un temel pentru a se antrena respingerea la recepție a mărfii conținute în măsura în care aceasta îndeplinește condițiile necesare de calitate, putînd fi folosită potrivit destinației sale.

Prin lista anexă nr. 1 la decret s-au prevăzut prețurile ce se decontează cu titlu de garanție în relațiile cu populația pentru unele ambalaje din sticlă. Aceste prețuri sînt unice și se aplică atît la livrările de ambalaje goale din recuperări și de la fabricile de sticlă, cît și la livrarea lor cu marfă, potrivit notei de precizare cuprinsă în lista amintită. În consecință, prin Decizia P.A.S. nr. 657 din 31

martie 1981 s-a statuat că asemenea prețuri sînt aplicate corect la ambalajele goale livrate de fabricile de sticlă ulterior apariției Decretului nr. 146/1980.

La livrarea produselor ambalate în butelii sau borcane s-a pus în fața organelor arbitrale problema dacă rabatul comercial se aplică la prețul de livrare al mărfii, inclusiv prețul ambalajului, astfel cum a fost stabilit prin lista anexă nr. 1 la decret. În această situație, s-a reținut în primul rînd că prin decret nu s-a modificat nivelul prețurilor de producție și nici nivelul prețurilor cu amănuntul, nefiind schimbată, de asemenea, condiția de livrare a produselor (din „inclusiv ambalajul“ în „exclusiv ambalajul“). Totodată s-a observat că decretul nu a modificat nici o cotă de rabat comercial și nu are în vedere creșterea sau diminuarea sumelor pe care le încasează organizațiile comerciale sub formă de rabat. Față de asemenea împrejurări, s-a stabilit prin Dec. P.A.S. nr. 1311 din 25 iunie 1981 că livrarea produselor ambalate în butelii sau borcane de la fabricile producătoare de conserve și băuturi către organizațiile comerciale se poate face numai la prețurile de livrare deduse din prețurile cu amănuntul legal aprobate mai puțin rabatul comercial.

În ce privește diferența de preț la ambalajele de sticlă care rezultă din lista anexă nr. 1 la decret, s-a menționat în aceeași decizie că trebuie să fie facturată separat fără a i se mai aplica în consecință rabatul comercial.

NORMATIVUL DE UTILIZARE ȘI CIRCULAȚIE A AMBALAJELOR, PALETELOR ȘI CONTAINERELOR

Prin Ordinul nr. 96 din 5 august 1981 al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe s-a aprobat Normativul de utilizare și circulație a ambalajelor, paletelor și containerelor, care se aplică cu începere de la 1 septembrie 1981.

Totodată s-a stabilit că Ordinul nr. 108/1975 al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe, pentru aprobarea Instrucțiunilor privind producția, consumul, recuperarea, gospodărirea și refolosirea ambalajelor, paletelor și containerelor și-a încetat valabilitatea la 31 august 1981.

Normativul cuprinde condițiile concrete și elementele de detaliu pentru aplicarea dispozițiilor legii în activitățile legate de circulația ambalajelor, paletelor și containerelor, de recuperarea, repararea-reconstrucționarea, repunerea în circuitul economic și refolosirea lor.

Astfel se menționează cadrul de circulație a ambalajelor folosite la livrarea de mărfuri în procesul aprovizionării tehnico-materiale, la livrarea de mărfuri pentru unitățile comerciale, direct de către întreprinderile producătoare, cît și la unitățile comerciale, prin intermediul întreprinderilor comerțului cu ridicata. De asemenea, normativul privește circulația paletelor, slingurilor, containerelor și recuperarea ambalajelor și paletelor provenite de la mărfurile importate.

Potrivit normativului la ambalarea mărfurilor se ține seama de specificul acestora, urmărindu-se respectarea unor principii de bază, cum ar fi reducerea consumurilor materiale și energetice, economisirea materiei prime și materialelor deficitare, folosirea înlocuitorilor eficienți și

extinderea utilizării ambalajelor de tip refolosibil. Lărgirea gamei livrărilor fără ambalaj urmează a fi aplicată mai cu seamă în procesul aprovizionării tehnico-materiale.

În aceste condiții a fost abrogat Normativul de ambalare pe produse și grupe de produse destinate consumului intern (aprobat prin Ordinul nr. 239/1980 al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe). Numai unele ambalaje și materiale specificate expres în anexa nr. 1 a normativului se utilizează la ambalarea mărfurilor destinate consumului intern cu aprobarea ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe.

Ambalajele și paletele trebuie să corespundă tipodimensiunilor prevăzute în actele normative pe baza cărora s-au produs. Anexa nr. 6 a normativului prevede în acest sens condițiile de calitate pentru ca ambalajele, paletele și containerele să fie considerate bune.

Ambalajele refolosibile, paletele și containerele, prin noul sistem, se recuperează de regulă prin restituire, stabilindu-se în acest scop cote fizice și termene de restituire.

Restituirea ambalajelor, paletelor, slingurilor și containerelor se consideră în termen dacă momentul expedierii către furnizor este înainte de expirarea termenului de restituire. Cotele fizice de restituire sînt minime și termenele de restituire maxime, părțile avînd deci posibilitatea să stabilească prin contracte alte termene și cote mai eficiente.

Beneficiarii de mărfuri pot restitui, iar furnizorul de marfă este obligat să primească și restul de ambalaje, palete și containere peste cota fizică stabilită pînă la restituirea lor integrală, în măsura în care acestea îndeplinesc condițiile de calitate.

La livrarea cu marfă ambalajele, paletele și containerele se facturează la prețurile de livrare în vigoare. La restituire se facturează în același mod, exceptîndu-se ambalajele provenite de la mărfuri al căror preț este stabilit în condiția „inclusiv ambalajul“ care se facturează cu un procent de 30 la sută din contravaloarea ambalajelor specificată în factura furnizorului de marfă.

La preluarea sticlelor și borcanelor recuperate de la mărfurile livrate de întreprinderile producătoare direct unităților comerciale, al căror preț este stabilit în condiția „inclusiv ambalajul“, facturarea se face la prețurile sau garanțiile legale.

În consecință, au fost desființate notele valorice de decontare, care erau fixate procentual în raport cu prețul legal, datorate la restituirea ambalajelor provenite de la mărfurile al căror preț este stabilit în condiția „exclusiv ambalajul“.

Recepția și constatarea cantității și calității ambalajelor, paletelor și containerelor se fac cu respectarea dispozițiilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Normativul prevede posibilitatea unor înțelegeri în sensul că ambalajele și paletele necorespunzătoare calitativ să fie reparate și reconstrucționate pe cheltuiela expeditorului.

Destinatarul este în drept să deconteze ambalajele și paletele necorespunzătoare la preț de materie primă veche, ori material, după caz, și să procedeze la valorificarea lor.

Nerestituirea ambalajelor ori restituirea în cantități inferioare cotei fizice stabilite sau cu întârziere față de termenul stabilit atrage plata penalităților prevăzute de Legea nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979. Plata ambalajelor și paletelor primite cu marfă sau a penalităților nu atinge însă obligația beneficiarului de restituire a ambalajelor și paletelor în natură.

Normativul în discuție prevede de asemenea, între alte dispoziții de utilizare și circulație, manipularea și gospodărirea cu grijă a ambalajelor, paletelor și containerelor cât și stabilirea unor circuite de restituire mai eficiente, în relațiile de transport optimizat.

UNELE MĂSURI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A CIRCULAȚIEI, UTILIZĂRII AMBALAJELOR PENTRU MĂRFURILE CE SE DESFAC PRIN COMERȚUL CU AMĂNUNTUL

În vederea unei utilizări cât mai eficiente a ambalajelor, unitățile producătoare de mărfuri destinate fondului pieței au fost obligate prin art. 10 din decret să ia măsuri pentru ambalarea mărfurilor în condiții care să asigure păstrarea calității, integritatea și conservarea produselor pe întregul parcurs de la producător la consumator, aplicarea tehnologiilor moderne de transport și de manipulare, eliminarea materialelor scumpe și deficitare, reducerea cheltuielilor de circulație.

Prin art. 28 din Decretul nr. 465/1979 s-a prevăzut obligativitatea fixării unor durate de serviciu și cicluri de utilizare normale în circulația ambalajelor. Ca urmare, prin art. 18, alin. 3 din Decretul nr. 146/1980 s-a stabilit, în scopul unei economisiri a resurselor materiale, interzicerea scoaterii din circuitul economic a ambalajelor înainte de îndeplinirea indicatorilor normați pentru durata serviciului și utilizarea acestora.

Ambalajele se recepționează chiar dacă în timpul transportului au suferit unele deprecieri în măsura în care au asigurat integritatea produsului și reprezintă în continuare o valoare economică corespunzătoare, îndeplinind condițiile de calitate pentru a fi reintroduse în circuitul comercial.

În acest sens este de menționat că potrivit art. 20 lit. a din decret, unitățile socialiste sînt obligate de a utiliza în continuare ambalajele după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri normale, dacă acestea sînt în stare de funcționalitate.

Considerăm necesar să menționăm că respingerea la verificare a ambalajelor primite cu marfă nu constituie un temel pentru a se antrena respingerea mărfii conținute în măsura în care aceasta îndeplinește condițiile de recepție cantitativă și calitativă.

Prin lista anexă nr. 1 la decret s-au prevăzut prețurile ce se decontează cu titlu de garanție în relațiile cu populația pentru unele ambalaje din sticlă.

Aceste prețuri sînt unice și se aplică atât la livrările de ambalaje goale din recuperări și de la fabricile de sticlă, cât și la livrarea lor cu marfă, potrivit notei de precizare cuprinsă în lista amintită.

În consecință, prin Decizia P.A.S. nr. 657 din 31 martie 1981 s-a statuat că asemenea prețuri sînt aplicate corect la ambalajele goale livrate de fabricile de sticlă ulterior apariției Decretului nr. 146/1980.

La livrarea produselor industriei alimentare la care ambalajele din sticlă sînt incluse în structura de preț (acesta fiind stabilit în condiția de livrare „inclusiv ambalajul“), s-a pus în fața organelor arbitrale problema dacă rabatul comercial se aplică la prețul de livrare al mărfii, inclusiv prețul ambalajului, astfel cum a fost stabilit prin lista anexă nr. 1 la decret.

În această situație, s-a reținut, în primul rînd, că prin decret nu s-a modificat nivelul prețurilor de producție și nici nivelul prețurilor cu amănuntul, nefiind schimbată, de asemenea, condiția de livrare a produselor (din „inclusiv ambalajul“ în „exclusiv ambalajul“).

Totodată s-a observat că decretul nu a modificat nici o cotă de rabat comercial și nu are în vedere creșterea sau diminuarea sumelor pe care le încasează organizațiile comerciale sub formă de rabat.

Față de asemenea împrejurări, s-a stabilit prin Dec. P.A.S. nr. 1311 din 25 iunie 1981 că livrarea produselor ambalate în butelii sau borcane de la fabricile producătoare de conserve și băuturi către organizațiile comerciale se poate face numai la prețurile de livrare deduse din prețurile cu amănuntul legal aprobate mai puțin rabatul comercial.

În ce privește diferența de preț la ambalajele de sticlă, care rezultă din lista anexă nr. 1 la decret, s-a menționat în aceeași decizie că trebuie să fie facturată separat fără a i se mai aplica în consecință rabatul comercial.

I. DAVIDZON

Arbitrajul de Stat Central

Practică arbitrală comentată

LIVRARE FĂRĂ CONTRACT. NEACCEPTAREA PRODUSELOR DE CĂTRE BENEFICIAR. CONSECINȚE

Reclamantul I.C.S. Bucur Obor a cerut obligarea pîrteii I.C.R.M. București la plata unor produse cosmetice livrate fără contract.

Arbitrajul a respins acțiunea, reținînd că între părțile în litigiu nu a existat un raport contractual sau eventual o înțelegere care să justifice acceptarea și plata produselor de către I.C.R.M., care la primirea lor a încheiat un proces verbal de custodie, ținînd produsele la dispoziția furnizorului.

Prin cererea de rearbitrare formulată împotriva acestei hotărîri, reclamantul critică soluția, susținînd că între părți ar fi existat, totuși, o înțelegere „verbală“ referitoare la mărfurile în discuție și care s-ar deduce din primirea produselor de către beneficiara-pîrită și mențiunea făcută de directorul adjunct al I.C.R.M. pe o corespondență purtată între părți în cursul litigiului „am înțeles să vă dăm tot sprijinul în calitate de titulari de contract“.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că cererea de rearbitrare nu este întemeiată întrucît:

Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979 prevede în art. 24, alin. 3 că „raporturile contractuale dintre unitățile socialiste, precum și modificarea acestora se stabilesc în formă scrisă“.

Practica arbitrală a recunoscut existența contractului și în cazul nerespectării formei scrise, restringând însă efectele acestuia la antrenarea răspunderii furnizorului pentru calitatea produselor și la obligarea beneficiarului de a plăti prețul și a restitui ambalajul, cu condiția, însă, ca acordul de voință să rezulte din faptul că livrarea făcută de furnizor fără respectarea formei contractuale este acceptată de către beneficiar.

În speță, nu a existat, însă, nici contract scris între părți, nici acceptarea livrării de către beneficiar, primirea produselor în depozitul său neputând echivala cu acceptarea acestora, atâta vreme cât în corespondența urmată între părți, pârta și-a precizat refuzul de acceptare, arătând că ține produsele la dispoziția reclamantului.

În acest sens, prin adresa nr. 26/770/1980, invocată și de reclamant în cererea de rearbitrare, pârta a dat o explicație diferită înțelegerii dintre părți și anume că produsele i-au fost trimise pe motiv că prezentau defecte de fabricație și că deși nu proveneau din depozitul său a înțeles să-l sprijine pe reclamant, intervenind la producător pentru recondiționare; că însă în urma analizei efectuată de aceasta, a rezultat că produsele nu aveau vicii de fabricație și că de altfel, termenele de garanție erau depășite.

Chiar dacă această explicație nu ar corespunde realității, consecințele în privința inexistenței raportului juridic este aceeași, întrucât în condițiile cauzei, acordul părții de a accepta livrarea nu poate fi dedus.

De altfel, depășirea termenului de garanție la data livrării produselor ar fi justificat refuzul de plată, chiar în cazul existenței unui raport juridic.

Pentru aceste motive, cererea de rearbitrare a fost respinsă. (Decizia nr. 494/1981).

EXPORT. ÎNTÂRZIERE ÎN LIVRARE A FURNIZORULUI INTERN. CONDIȚIILE CERUTE PENTRU ANTRENAREA RĂSPUNDERII ACESTUIA

I.S.C.E. Romanoexport a cerut obligarea părții: Centrala industrială de fire și fibre chimice Săvinești la plata de penalități de întârziere în livrarea unor cantități de fibre contractate pentru export, via mare.

În cursul soluționării litigiului s-a ridicat problema lipsei acceptelor portuare întrucât pentru anumite perioade, exportatorul a condiționat livrarea de existența acestor accepte.

În această situație, organul arbitral investit cu soluționarea litigiului a trebuit să stabilească pe de o parte, dacă unitatea furnizoare și-a realizat în termen planul de producție, respectiv, dacă la termenele contractuale de livrare era în măsură să livreze cantitatea de fibre contractate, iar pe de altă parte, cantitățile realizate de furnizoare dar nelivrate în termen datorită lipsei acceptelor portuare în anumite perioade, având în vedere cantitățile care se puteau expedia în mod normal în perioada respectivă, precum și consecințele perturbărilor produse asupra ritmicității livrărilor.

Într-adevăr, având în vedere că în principiu, expedierea produselor se face potrivit planului de transport care se întocmește cu cărașul în funcție de obligațiile contractu-

ale ale expeditorului, respectiv de cantitățile și termenele înscrise în contractele de furnizare și că în cazul nerespectării planului de transport într-o perioadă, cărașul care și-a planificat mijloacele de transport în totalitate, având raporturi și cu alte unități expeditoare, nu poate replanifica expedierile restante, decât în măsura în care se creează anumite disponibilități, ca urmare a unor renunțări, consecințele lipsei acceptelor portuare se pot extinde și după ridicarea restricțiilor, putând determina chiar neexecutarea parțială a contractului.

Pe de altă parte, trebuie luate în considerare și posibilitățile unității furnizoare de a livra cantitățile restante, concomitent cu sarcinile sale curente de livrare, condiționate de posibilitățile sale de producție, depozitare, manipulare și expediție, întrucât restanțele nefiind imputabile furnizoarei, răspunderea sa nu mai este angajată pentru nerespectarea termenului inițial, convenit prin contract.

Sarcina de plan fiind anuală, unitatea furnizoare are însă obligația de a o executa în măsura în care este posibil, înăuntrul anului de plan.

Concluzia care se desprinde este deci, că pentru stabilirea răspunderii furnizorului intern pentru întârzierea livrării produselor la export este necesar a se examina dacă unitatea furnizoare și-a realizat planul de producție și dacă, la rîndul său, întreprinderea de comerț exterior și-a îndeplinit obligațiile ce-i reveneau și care condiționau livrarea produselor.

În acest sens sînt și deciziile P.A.S. nr. 1534/1981, 1533/1981, 1532/1981, 1531/1981.

LIPSURI PRODUSE PE TIMPUL TRANSPORTULUI. RĂSPUNDEREA CĂRĂȘULUI. CIND ESTE SCUTIT DE RĂSPUNDERE

Prin acțiune, I.C.R.A. Bacău a cerut obligarea Regionalei de căi ferate Galați la plata de daune reprezentînd contravaloarea unei cantități de sticle cu biberon constatate sparte la primirea vagonului de la furnizoarea I.V.V. Sibiu.

Arbitrajul, sesizat cu soluționarea litigiului a admis acțiunea reținînd că în conformitate cu disp. art. 38 din Regulamentul — privind recepția, expediția și primirea mărfurilor, precum și stabilirea răspunderii expeditorului, cărașului și destinatarului în circulația mărfurilor între organizațiile specialiste — aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, cărașul răspunde de integritatea mărfurilor primite spre transport, din momentul primirii și pînă la eliberarea lor către destinatar.

Împotriva acestei hotărîri, pârta a făcut cerere de rearbitrare, susținînd că în mod greșit nu s-a luat în considerare procesul verbal de constatare încheiat la primirea produselor, din care rezultă că spargerea nu s-a datorat cărașului, ci expeditorului, navele prezentînd un grad înaintat de uzură.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că soluția este greșită întrucât prin excepțiile de la regula stabilită de art. 38 mai sus menționat, art. 42 din același Regulament prevede cazurile în care cărașul este scutit de răspundere pentru pierderea totală sau parțială, pentru

micșorarea greutateii sau avaria produselor primite spre transport.

Între aceste cazuri, la lit. b se menționează „culpa expeditorului sau destinatarului”, iar la lit. g „defecte de ambalaj care nu au putut să fie observate după aspectul exterior la primirea produselor predate spre transport”.

Intrucît din actele de constatare a rezultat că lăzile de ambalaj au prezentat o uzură foarte mare de oca. 30—40 la sută, cu funduri putrede și scindurile laterale rupte, care nu au asigurat securitatea și integritatea mărfurilor transportate, s-a dispus rearbitrarea litigiului, îndrumîndu-se organul arbitral să introducă în cauză și unitatea expeditoare pentru a se stabili și răspunderea acesteia pentru daunele produse. (Decizia P.A.S. nr. 1428/1981).

NOTA

Reglementînd obligațiile și răspunderea cărăușului, în cap. III, art. 38—48 inclusiv, Regulamentul privind recepția, expediția și primirea mărfurilor, precum și stabilirea răspunderii expeditorului, cărăușului și destinatarul, aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, analizează cazurile și condițiile în care cărăușul este chemat să răspundă de integritatea mărfurilor primite spre transport. Răspunderea cărăușului începe din momentul primirii mărfurilor de la expeditor și pînă la eliberarea lor destinatarului.

Potrivit art. 25 din același Regulament, mărfurile se socotesc primite de cărăuș din momentul în care — în urma verificării încărcăturii și a documentului de transport și a existenței actelor de livrare menționate și anexe de expeditor la documentul de transport — acesta aplică ștampila sa pe documentul de transport.

La primirea mărfurilor, cărăușul este obligat să verifice numărul coletelor, starea ambalajelor și greutatea expediției, în cazul expediției de coletărie și mesagerii; natura mărfii, semnele sau marcajele puse de expeditor, respectarea condițiilor tehnice de încărcare și fixare a mărfurilor, în cazul transporturilor încărcate în mijloacele de transport deschise, natura mărfii, respectarea regulilor tehnice de încărcare și fixare a mărfurilor, sigiliile aplicate de expeditor, în cazul transporturilor încărcate pe linia publică în mijloace de transport închise; sigiliile aplicate de expeditor, în cazul transporturilor încărcate pe liniile de garaj, terenuri sau magazii închiriate, în mijloace de transport închise; greutatea încărcăturii, pentru mărfurile a căror cîntărire este obligatorie.

Data aplicării ștampilei de către cărăuș pe scrisoarea de trăsură marchează momentul perfectării contractului de transport, iar data eliberării mărfurilor transportate către destinatar, marchează încetarea contractului de transport. Cărăușul răspunde față de destinatar pentru pierderea totală sau parțială, pentru micșorarea în greutate, pentru substituirea, diluarea, denaturarea, alterarea sau avarierea produselor, întimplate în cursul transportului, chiar dacă acestea se constată după eliberarea produselor, în cazurile și în condițiile prevăzute în actele normative în vigoare, referitoare la transport.

De asemenea, cărăușul poate fi chemat să răspundă și pentru daunele produse din culpa sa, în perioada anterioară perfectării contractului de transport, dar după preluarea produselor.

Este cazul deprecierei produselor preluate de cărăuș, din cauza întîrzierii perfectării contractului de transport și neexpedierii acestora în termen util, din culpa cărăușului, care a întîrziat nejustificat îndeplinirea obligațiilor care cădeau în sarcina sa.

În ce privește data luării în primire a vagoanelor de către cărăuș, ea rezultă din registrul veghetor, în conf. cu art. 39 pct. 1 din Instrucțiunea nr. 153/1965, salaria-tul C.F.R. care răspunde de supravegherea încărcării vagoanelor avînd obligația de a numerota scrisorile de trăsură și a înscrie vagoanele în registrul veghetor după luarea acestora în primire.

Dacă în ce privește greutatea mărfurilor, răspunderea cărăușului este diferită după cum acestea au fost sau nu cîntărite, fac sau nu parte din categoria mărfurilor obligatorii la cîntărire, în ce privește nerespectarea obligației de a preda mărfurile primite spre transport, în starea în care au fost primite, antrenează răspunderea cărăușului ori de cîte ori se face dovada că diluarea, denaturarea, alterarea sau avarierea s-a produs în timpul transportului și din vina cărăușului.

În cazul în care coletul sau mijlocul de transport închis au fost violate pe parcurs, sau poartă urme de violare, se presupune — pînă la proba contrară — că pagubele s-au produs în timpul transportului și din vina cărăușului.

Cărăușul poate face însă dovada că predarea sau avariarea produselor primite spre transport sau alterarea acestora, s-a produs: din cauză de forță majoră; din culpa expeditorului sau destinatarului; din cauza anumitor înșușiri proprii naturii produselor; din cauze legate de încărcarea sau descărcarea produselor; din cauze naturale inerente transportului în vehicule deschise; din cauza unor defecte de ambalaj care nu au putut fi observate după aspectul exterior la primirea produselor spre transport; datorită faptului că expeditorul a predat produse excluse la transport, sub denumire falsă, inexactă sau incompletă; datorită faptului că expeditorul nu a indicat în documentele de transport și eventual pe ambalaje, particularitățile specifice produselor, care reclamau condiții speciale sau anumite măsuri de precauție în timpul transportului sau depozitării; în urma scăderii umidității în timpul transportului; în urma scăderii naturale a greutateii produselor; din cauza pericolului inerent transportului de vietăți.

În toate cazurile enumerate mai sus, cărăușul este scutit de răspundere în conformitate cu disp. art. 42 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Revenind la speța adnotată, s-a reținut din actele de constatare încheiate la destinație, că spargerea sticlelor cu bitter s-a produs din cauza unor defecte de ambalaj.

Primirea transportului fără obiecțiuni de către cărăuș a creat prezumția că el este în ordine și îndeplinește condițiile pentru a fi expediate, cărăușul avînd în conformitate cu art. 27 din Regulamentul sus-citat obligația de a refuza primirea spre transport:

- a coletelor necorespunzător ambalate;
- a mărfurilor încărcate fără respectarea regulilor tehnice de încărcare și fixare;
- a mărfurilor încărcate în mijloace de transport închise fără sigiliul expeditorului, sau în mijloace de trans-

port deschise fără semne ori marcaje, ori cu semne și marcaje insuficiente ori necorespunzătoare;

— a mărfurilor interzise la transport sau admise numai în condiții speciale, fără ca acestea să fie întrunite.

Expeditorul care nu a respectat obligația de a ambala mărfurile predate spre transport, corespunzător cu natura lor, cu STASS-urile și dispozițiile în vigoare — în conformitate cu art. 13 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 — nu se poate prevala de această prezumție, întrucât potrivit art. 22 din același Regulament, furnizorul-expeditor răspunde față de beneficiarul-destinatar de lipsurile și avariile ivite pe parcurs din cauza folosirii unor ambalaje necorespunzătoare, din cauza nerespectării normelor tehnice de ambalare, de încărcare și de fixare a mărfurilor în mijlocul de transport, din cauza lipsei de sigilii la mijloacele de transport, închise, de semne sau marcaje la mărfurile transportate în vrac la mijloacele de transport deschise, precum și din cauza lipsei specificațiilor necesare determinării cantitative a mărfurilor la destinație.

Având în vedere dispozițiile normative menționate, organul arbitral a fost îndrumat să introducă în cauză și unitatea expeditoare pentru a se stabili răspunderea acesteia pentru daunele produse.

Eleonora CIREAȘA

PENALITĂȚI DE ÎNTÂRZIERE ÎN DECONTARE. LIPSA RAPORTURILOR CONTRACTUALE. NEACORDARE

Reclamanta, Întreprinderea de hârtie Bistrița a solicitat obligarea pârteii U.J.C.C. Teleorman la plata unei sume cu titlul de penalități de întârziere în decontarea contravalorii produselor livrate în baza contractului nr. 4/1980.

Arbitrajul de stat Interjudețean București a respins acțiunea reținând că între părțile în litigiu nu au existat raporturi contractuale și ca atare nu există temei pentru acordarea penalităților solicitate.

Reclamanta a formulat cerere de rearbitrare, susținând că organul arbitral nu a ținut seama de faptul că la art. 2 din contractul nr. 4/1980 încheiat de unitatea sa cu I.C.R.M. București s-a prevăzut că livrarea se va face la adresele indicate de beneficiar, între care figurează și U.J.C.C. Teleorman — Depozitul Alexandria, plata urmînd a se face de beneficiarii direcți.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că susținerile petiționarei sînt neîntemeiate întrucît în speță livrarea nu a fost convenită în tranzit organizat, contractul nr. 4/1980 fiind încheiat cu I.C.R.M. București în calitate de beneficiară.

Livrarea în tranzit organizat poate avea loc numai dacă o clauză în acest sens este inserată în ambele contracte, veriga intermediară fiind obligată să încheie coordonat și concordant ambele contracte.

Faptul că în speță, în desfășurătorul anexă la contract s-a prevăzut adresa pârteii U.J.C.C. Teleorman nu este de natură să ducă la concluzia că livrarea a avut loc în tranzit organizat atîta timp cît I.C.R.M. București nu a în-

cheiat cu pârta un contract cu clauză tranzitului organizat.

În această situație, litigiile ivite în legătură cu executarea cu întârziere sau neexecutarea obligațiilor izvorite din contractul nr. 4/1980 se rezolvă între părțile contractante, indicarea adresei U.J.C.C. Teleorman în desfășurător avînd numai valoarea unei stații de destinație.

Pentru aceste motive, cererea de rearbitrare a fost respinsă. (Decizia P.A.S. nr. 520/1981).

CONTRACT DE VINZARE-CUMPĂRARE CU PLATA ÎN RATE. NEREȚINEREA RATELOR SCADENTE. CONSECINȚE

Reclamanta I.C.S. „Central” București a solicitat obligarea pârteii Întreprinderea „Metroul” București la plata unei sume reprezentînd ratele restante pentru contractele de vînzare-cumpărare de mărfuri cu plata în rate nereținute de la persoanele încadrate în muncă la unitatea sa.

Arbitrajul de stat al municipiului București a admis acțiunea, reținînd că pârta n-a făcut dovada că și-a respectat obligațiile asumate prin eliberarea dovezilor pe baza cărora s-au încheiat contractele de vînzare-cumpărare cu plata în rate cu prepușii săi, sau cele decurgînd din poprirea înflințată de reclamantă pentru unul din prepuși.

Pârta a formulat cerere de rearbitrare, susținînd că în mod greșit s-a reținut în sarcina sa obligația de a despăgubi pe reclamantă cu ratele datorate de persoanele încadrate în muncă, neținîndu-se seama de faptul că, contractele de vînzare-cumpărare de mărfuri cu plata în rate s-au încheiat între reclamantă și persoanele fizice și ca atare acestea trebuie urmărite pentru neachitarea ratelor scadente.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că potrivit art. 14 și 15 din Instrucțiunile aprobate prin Ord. M.C.I. nr. 147/1973, date în aplicarea H.C.M. nr. 1087/1979, unitățile socialiste la care sînt încadrați în muncă cumpărătorii de mărfuri cu plata în rate, au obligația să rețină ratele datorate de aceștia, decontarea ratelor urmînd a se face pe baza dispozițiilor de încasare emise de unitățile socialiste vînzătoare pe numele unității socialiste la care sînt încadrați în muncă cumpărătorii.

În sprijinul dispozițiilor legale care reglementează materia, practica arbitrală a statuat că unitatea socialistă la care este încadrat în muncă cumpărătorul răspunde față de unitatea socialistă vînzătoare pentru neîndeplinirea obligațiilor sale de reținere a ratelor scadente, întrucît unitatea socialistă vînzătoare este prejudiciată, neputîndu-și realiza la termen creanțele de la cumpărător.

În aceste condiții, organul arbitral a fost îndreptățit să considere că acțiunea reclamantei este admisibilă și să oblige pe pârta, în temeiul art. 998 civ. la plata de daune echivalente cu valoarea ratelor nereținute și neachitate.

Pentru aceste motive cererea de rearbitrare a fost respinsă. (Decizia P.A.S. nr. 480/1981).

APLICAREA ART. 19 DIN DECRETUL NR. 167/1958 PRIVITOR LA PRESCRIPȚIA EXTINGTIVĂ

Prin art. 19 din Decretul nr. 167/1958 a fost introdusă în legislația civilă instituția repunerii în termen.

Potrivit art. 19 din Decretul nr. 167/1958 instanța judecătorească sau organele arbitrale pot, în cazul în care constată că fiind temeinic justificate cauzele pentru care termenul de prescripție a fost depășit, să dispună chiar din oficiu judecarea acțiunii ori să încuviințeze executarea silită.

Dispozițiile art. 19 trebuie să se aplice numai în situații de excepție, astfel încât să nu se ajungă la eludarea termenului legal de prescripție.

Termenul de o lună, prev. de art. 19 al. 2 din Decretul nr. 167/1958, modificat prin Decretul nr. 218/1980, în care poate fi formulată cererea de repunere în termen, se referă la situația când o astfel de cerere a fost formulată de părți.

Practica arbitrală a stabilit că nici organul arbitral nu se poate sesiza din oficiu, peste acest termen.

În ceea ce privește dreptul de apreciere al organului arbitral cu privire la existența unor cauze temeinice justificate, este de precizat că acestea nu trebuie să întru-nească caracteristicile forței majore — care atrag suspendarea prescripției, ci este necesar să se facă dovada că evenimentele respective au împiedicat pe reclamant să-și exercite dreptul la acțiune în termenul legal.

Cererile de repunere în termenul de prescripție se soluționează cu citarea părților. În cazul când se constată că cererea de repunere în termen este temeinic justificată, se va trece la pregătirea rezolvării litigiului în fond, iar în cazul când cererea de repunere în termen este neintemeiată, acțiunea se respinge ca prescrisă.

Eugenia POPA

Arbitrajul de Stat Central

OBIECȚIUNI LA CONTRACT NESOLUȚIONATE CONFORM ART. 26 DIN LEGEA NR. 71/1969 A CONTRACTELOR ECONOMICE. CONSECINȚE

Reclamanta BATMA nr. 23 Ilfov a cerut obligarea părții IETAMC Drăgășani la plata de penalități pentru neînlivrea în termen a produselor contractate.

Arbitrajul a respins acțiunea reținând că în speță nu sînt înlunite condițiile prevăzute de lege pentru a se considera contractul perfectat și în ceea ce privește clauzele în legătură cu care au existat neînțelegeri precontractuale, rămase nesoluționate.

Reclamanta BATMA nr. 23 Ilfov a formulat cerere de arbitraj prin care a susținut că soluția a fost pronunțată cu încălcarea disp. art. 25 lit. e și art. 26 din Legea nr. 71/1969 a contractelor economice, întrucît contractul trebuia considerat perfectat în condițiile stabilite inițial prin proiectul de contract.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că soluția se justifică pe materialul probator existent la dosar, din care rezultă că la proiectul de contract emis de IETAMC Drăgășani, beneficiara reclamantă a formulat obiecțiuni, nesoluționate în conf. cu disp. art. 25 lit. e și art. 26 din Legea nr. 71/1969.

În această situație, nu se poate considera contractul în-

cheiat în forma inițială, așa cum susține beneficiara reclamantă, de vreme ce neînțelegerea a privit o clauză, în lipsa precizării căreia, executarea obligațiilor asumate de părți nu era posibilă și în consecință răspunderea acestora nu poate fi angajată pentru ceea ce nu s-a executat.

Pentru aceste motive, a fost respinsă cererea de reabilitare prin Decizia P.A.S. nr. 33 din 26 ianuarie 1981.

CONFIRMAREA PE FAZE A ACTIVITĂȚII MIJLOACELOR DE TRANSPORT AUTO, LIPSA ȘTAMPILII UNITĂȚII BENEFICIARE. CONSECINȚE

Litigiul a fost generat de refuzul părții I.P.N.C. Sabaru de a deconta reclamantei Întrep. „Silozul” Constanța-Port suma de 52.600 lei reprezentînd prețul unei cantități de șrot de soia expediată prin I.T. Auto București.

În timpul soluționării cauzei, pîrita I.P.N.C. Sabaru a dovedit, și reclamanta a confirmat achitarea în ziua acționării, a sumei de 25.134 lei reprezentînd prețul mărfii expediate cu una din mașinile I.T. Auto București.

Restul mărfii fiind nepredată la destinație, a fost obligat cărăusul la plata de daune pentru neexecutarea contractului de transport.

În legătură cu această soluție, pîrita I.T. Auto București a formulat cerere de reabilitare prin care arată că hotărîrea este nelegală și netemeinică deoarece a fost pronunțată cu nerespectarea disp. art. 42(7) din TR 2/832, ed. 1979.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că soluția este discutabilă pentru următoarele considerente:

Activitatea mijlocului auto se desfășoară pe diferite faze.

În fiecare loc în care se consumă o fază a activității mijlocului auto, ulterioară celei de primire la program, unitatea în cadrul căreia se realizează faza respectivă este obligată să asigure confirmarea momentului sosirii mijlocului auto și a celui a plecării din acel loc, precum și cantitatea de marfă încărcată sau descărcată.

Potrivit disp. art. 42(4) din TR 2/832, ed. 1979, persoana care confirmă aceste date, trebuie să-și înscrie cîteș numele și prenumele, semnînd în spațiile anume destinate în documentul tipizat.

Confirmarea activității mijlocului auto se consideră încheiată în momentul și în locul în care se asigură confirmarea ultimei faze a acestei activități.

Confirmările făcute în locurile în care se consumă fazele următoare celei în care mijlocul auto a fost primit la program, sînt valabile și fără aplicarea, în dreptul semnăturilor respective, a unor ștampile, astfel cum se prevede la art. 42(7) din Tarif.

Faptul că o unitate expeditoare sau destinatară n-ar pune ștampila la dispoziția persoanelor obligate să confirme faze ale activității autovehiculelor, constituie o deficiență organizatorică a acesteia.

În consecință, acest fapt nu poate justifica imobilizarea sau deplasarea nerațională a autovehiculului pentru a aștepta sosirea unei persoane care deține ștampila sau pentru a ajunge într-un loc în care se află o asemenea persoană.

Pe de altă parte, împrejurarea că persoana căreia îi revine obligația de a face confirmări este de regulă aceeași care primește sau predă marfa în relații cu șoferul,

dovedește atunci când unitatea nu l-a pus la dispoziție o ștampilă, că unitatea respectivă a investit-o deja cu încredere în privința angajării patrimoniului ei prin semnături neînsoțite de ștampilă.

Intrucit în speță, situația confirmărilor nu a fost examinată de organul arbitral, primul arbitru de stat a admis cererea de rearbitrare prin Decizia nr. 2159 din 25 septembrie 1980.

TRANSPORTURI IN CONVENȚIE. TARIFAREA LEGALĂ A PARCURSULUI IN GOL

Reclamanta I.T. Auto Alba Iulia a solicitat prin acțiune obligarea pârții întreprinderea minieră Bala de Arieș la plata tarifului de transport pentru parcursurile goale efectuate în executarea convenției încheiate cu pârta.

Arbitrajul a respins acțiunea reclamantei pe considerentul că graficele anexe la convenție fiind încheiate de părți de comun acord, reclamanta trebuia să asigure evitarea parcursurilor goale, procedeu de a pretinde tarifarea acestora după acceptarea graficelor fiind ilegal și de natură a greva cheltuielile pârții, datorită proastei organizări a transporturilor de către căraș.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că soluția nu se justifică pe situația de fapt și reglementarea juridică dată de Decretul nr. 468/1977, Decr. nr. 168/1975, H.C.M. nr. 1054/1968 și H.C.M. nr. 548/1961, deoarece:

În cursul lunii Ianuarie 1980, reclamanta a executat pentru pârta transporturi de muncitori cu autobaze, la și de la locul de muncă, pe rutele, în zilele și la orele specificate în graficele anexă la Convenția din 1975, prelungită până la definitivarea proiectului de Convenție pe anul 1980.

Datorită modului de organizare a procesului de producție al întreprinderii pârte, respectiv, lipsa schimburilor III și IV, precum și regimului de lucru de 8 și 6 ore s-au ivit și situații când pentru a aduce personalul muncitor în schimbul I, la înapoiere, să se efectueze pe traseele prevăzute în Convenție și curse în gol.

Pârta nu a contestat efectuarea acestor parcursurile în gol pe traseele convenite, dar nu le-a recunoscut ca prestații care să-i profite și pe care să trebuiască să le plătească.

Este adevărat că disp. H.C.M. nr. 1054/1968 stabilește că taxarea nu se poate face și pentru cursele goale inerente asigurării autobuzelor la punctele de plecare sau pentru readucerea lor la garaj sau coloană, când nu rămân la stația terminus, însă cursele în gol din speță, nu fac parte din această categorie.

Faptul acceptării de către căraș a graficelor și traseelor impuse de nevoile de producție ale pârții, nu pot conduce la concluzia că beneficiara nu datorează prestațiile efectuate cu parcursurile în gol.

De asemenea, nu s-a putut considera nici că reclamanta nu a organizat corespunzător transporturile, atâta timp cât ele au fost programate în raport de nevoile procesului de producție ale întreprinderii pârte.

Față de cele de mai sus și avându-se în vedere practica arbitrală constantă (Decizia P.A.S. nr. 1106 din 25 iulie 1975) s-a admis cererea de rearbitrare prin Decizia P.A.S. nr. 2362 din 17 octombrie 1980.

NOTĂ

Speța ce adnotăm ridică problema tarifării curselor goale, dar nu a celor inerente asigurării autobuzelor la punctele de plecare sau pentru readucerea lor la garaj sau coloană, când nu rămân la stația terminus, ci a curselor goale determinate de organizarea procesului de producție al beneficiarilor de curse în convenție.

Transpunând situația de fapt expusă în speța susmenționată, la reglementarea juridică în materia transportului personalului nelocalnic la locul de muncă și înapoi la domiciliu, trebuie menționat în primul rând, că este de principiu faptul că tarifarea se face în toate cazurile pentru ambele sensuri ale cursei, chiar și atunci când este efectuat în gol.

Decretul nr. 468/1977 cu privire la organizarea și efectuarea transportului cu autovehicule, la Cap. III „Transporturi de persoane”, art. 18, prevede că transportul personalului nelocalnic la locul de muncă și înapoi, se poate efectua potrivit legii, pe bază de convenții, încheiate între unitatea de transport stabilit de comun acord.

În condițiile stabilite de lege, asemenea transporturi se pot executa și cu autocamioane special amenajate, în cadrul contractului de prestații încheiat pentru transportul de mărfuri.

Corespunzător acestor prevederi, în TR 2/832, ed. 1979, la art. 24(4) se stabilește tarifarea transportului de persoane în grup cu autocamioane, iar la art. 24(6) pct. a și b se precizează expres că, tarifarea se face în toate cazurile pentru ambele sensuri ale cursei, chiar și atunci când autocamionul circulă cu încărcătură pe un singur sens.

În „Condițiile de aplicare” ale acestei dispoziții tarifare se dau exemple de asemenea situații: aducerea muncitorilor prima dată la lucru (la începerea lucrării), la transportul de ducere a muncitorilor la domiciliu pentru o întrerupere a lucrului de câteva zile etc.

De precizat mai este și faptul că, în speță pârta nu a fost de acord să asigure personalului autocamionului dislocate, masa la cantină contra cost, cazarea gratuită, spațiul de parcare amenajat pentru autovehicul și paza acestora pe timpul nopții, sărbătorilor legale sau în timpul staționării acestora la sediul întreprinderii beneficiare, astfel cum s-a prevăzut la art. 7 din Convenție.

Așa fiind, tarifarea curselor goale efectuate în condițiile expuse este legală și în consecință datorată de întreprinderea în beneficiul căreia s-a executat.

ANULARE^o REPARTIȚIE PRODUSE. INFLUENȚA INDIRECTĂ ASUPRA PLANULUI DE TRANSPORT

Litigiul a fost generat de refuzul pârții I.P.N.C. Tg. Jiu de a achita reclamantei Regionala căi ferate Craiova penalități pentru anularea din plan a unui tonaj corespunzător diminuării sarcinii de livrare.

Soluționând cauza, Arbitrajul a reținut că pârta nu poate fi obligată la plata penalităților solicitate de reclamantă prin acțiune întruoft anularea de către coordonatorul de balanță a repartiției pentru 1000 tone furaje pe luna decembrie 1979, are ca efect și anularea tonajului corespunzător din planul de transport.

Impotriva acestei hotărâri, Regionala căi ferate Craiova a formulat cerere de reabilitare prin care a susținut că soluția este nelegală și netemeinică deoarece organul arbitral a considerat că diminuarea tonajului de către coordonatorul de balanță ar fi de natură să exonereze părta de plata penalităților pentru anularea din planul de transport, deși nici un act normativ nu prevede aceasta.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că soluția este temeinică și legală deoarece necesarul de transport având la bază cantitățile de mărfuri rezultate din contractele economice de livrare, anularea de repartitie pentru mărfuri are indirect efect și asupra contractului economic de transport de mărfuri pe calea ferată.

În consecință, prin Dec. P.A.S. nr. 2330 din 16 oct. 1980 s-a respins cererea de reabilitare, considerându-se că pentru anularea cantității de 1000 tone din programul de transport pe luna decembrie 1979, determinat de anularea repartitiei la furaje, comunicată de coordonatorul de balanță la data de 3 decembrie 1979, nu poate fi obligată părta la plata de penalități.

Mariana BARTOK

Arbitrajul de Stat Central

CONTRACT DE TRANSPORT FLUVIAL – INCHIRIERE NAVE ȘI REMORCAJ – FORMĂ SIMPLIFICATĂ, COMANDA URMATĂ DE EXECUTARE. INADMISSIBILITATE

Arbitrajul de stat interjudețean Constanța, prin hotărârile nr. 2581/22.IX.1980 și nr. 1318/14.V.1981 a respins acțiunile formulate de Centrala „Delta Dunării” Tulcea, împotriva întreprinderii de utilaje terasiere și îmbunătățiri funciare, proiectare și executare construcții Tulcea, prin care s-au pretins penalități de întârziere în plata unor facturi, reținându-se că la baza prestațiilor de închiriere și remorcarea nave, nu a existat contract de transport fluvial (închiriere nave și remorcaj), comanda urmată de executare, neputând suplini acest contract.

Ne-am propus să examinăm în legătură cu forma simplificată de contractare, așa cum își găsește reglementarea în prevederile art. 24 din Legea nr. 71/1969, dacă asemenea formă simplificată de contractare este aplicabilă și contractului de transport fluvial, cu referire specială la locațiunea pontoanelor dormitor și la remorcarea navelor.

Prealabil exprimării unuia punct de vedere, arătăm că pontoanele dormitor sînt instalații plutitoare, cu o destinație precisă de a asigura condiții de cazare pe apă, în speță în Delta la punctele greu accesibile și fac parte din mijloacele de transport pe apă, fără propulsie și în raport de deplasament, sînt considerate nave de diferite categorii. Fiind vorba de instalații plutitoare, funcționalitatea acestora impune respectarea unor norme pentru asigurarea vitalității navei, a flotabilității, ce presupun condiții specifice de utilizare. Aceste condiții specifice nu se prezumă a fi cunoscute prin predarea propriu-zisă a navei, mai ales pe timpul deplasării în diferite puncte, de respectarea cărora, în situații de accidente de navigație, depinzînd în mare măsură salvarea vieților omenești și a bunu-

rilor, de aceea între părți, proprietarul navei și chiriaș, trebuie să intervină raporturi contractuale prin care să se concretizeze obligațiile și răspunderile acestora.

Ne-am referit la obiectul comenzilor analizate, care este închirierea navelor pontoane dormitor și remorcarea acestora din portul Tulcea în diferite puncte din Delta și returarea lor în același port, pentru a sublinia că aceste două prestații — închiriere nave și remorcarea nave — sînt distincte, privesc nave diferite cu funcționalitate separată, cu perioade de executare diferite, cu criteriu de tarifare diferit. Sub aspectul pe care-l analizăm, cele două prestații făcînd obiect al contractului de transport fluvial, chiar distincte, le examinăm din punct de vedere al formei acestui contract de transport fluvial indiferent de obiect (transport mărfuri, persoane, închiriere nave, remorcaj). Ambele operațiuni se regăsesc deci în categoria cuprinzătoare a contractului de transport fluvial, în care domeniu, considerăm că nu este admisibilă folosirea formei simplificate de contractare, comandă urmată de executare.

Avînsînd concluzia, încercăm s-o justificăm prin mai multe argumente, pe care le considerăm ca bază de discuție.

1. Referindu-ne la prevederile art. 24 din Legea nr. 71/1969, ultimă alineat, deși formularea nu este restrictivă, comanda nefiind localizată la livrări de produse, totuși formularea „executarea acesteia de îndată echivalează cu contract încheiat”, presupune o arie de raporturi restrînsă, prin care obiectul raportului se execută de îndată și nu succesiv, așa cum a subliniat în repetate rînduri practica arbitrală (Dec. P.A.S. 3652/1978, în Revista Economică Supliment, 26/1979; Idem nr. 13/1981) și privește livrarea produselor, nu și controlul de transport.

2. Contractele dintre unitățile socialiste se încheie potrivit legii. Or, potrivit Tarifului local pentru transportul mărfurilor pe căile navigabile ale R.S.R. aprobat prin H.C.M. nr. 1279/1962, dovada contractului de transport se face prin scrisoarea de trăsură în care NAVROM atestă primirea la transport a unei expediții, iar la punctul 14 din același act normativ, se prevede că „remorcarea navelor fără propulsie (încărcate sau goale) altele decît cele aflate în exploatarea NAVROM se consideră expediție și se execută la cererea celor interesați, pe bază de scrisoare de trăsură”. Sîntem deci în domeniul unei reglementări speciale, transportul fluvial, în care dovada contractului de transport se face prin scrisoarea de trăsură, formular unic pentru transporturile interte, care cuprinde condițiile de exploatare a navelor și obligațiile părților.

Pentru transporturile internaționale pe Dunăre, Convenția de la Bratislava referitoare la condițiile generale privind transportul mărfurilor pe Dunăre, în vigoare de la 1.I.1961, prevede că pentru mărfurile primite sau pentru obiectul care urmează a fi remorcat se întocmește un conosament sau scrisoare de trăsură.

Ne-am referit la transporturile interne și internaționale pentru a sublinia corelația de reglementare, care prin caracterul ei specific, derogă de la reglementarea generală prevăzută în art. 24 din Legea nr. 71/1969 modificată prin Legea nr. 3/1979, dovada contractului de transport fiind posibilă numai prin scrisoarea de trăsură sau conosament și nu prin forma simplificată, comandă urmată de executare.

3. Problema care s-ar putea ridica este aceea dacă transporturile efectuate de alte unități dotate cu mijloace de transport fluviale și care nu execută transporturi pentru terți decât ocazional, li se aplică prevederile Legii nr. 71/1969 modificată, sau ale legii speciale privind transporturile pe apă.

Hotărârile arbitrale la care ne-am referit, au reținut că și navelor în administrarea altor unități decât NAVROM, care execută transporturi pentru terți, cum este cazul Centralei „Delta Dunării” Tulcea, li se aplică aceleași principii specifice transporturilor fluviale, între unitatea de transport și beneficiar, urmînd a se executa contract de transport fluvial, comanda urmată de executare nereșinîndu-se ca dovadă a contractului de transport.

Subscriem la acest punct de vedere, esențialul fiind obiectul contractului și nu administratorul navei, desigur în măsura în care operațiunea nu ar fi lovită de nulitate prin încălcarea legii, a principiului specialității. Or, avînd în vedere folosirea eficientă a parcului de nave în dotarea Centralei „Delta Dunării” Tulcea, în spiritul noului mecanism economico-financiar, în însuși planul acesteia s-au prevăzut prestații pentru terți cu navele, iar Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a emis Ordinul nr. 67/29.IV.1981 în anexa căruia figurează Lista tarifelor pentru transportul mărfurilor pe căi navigabile, efectuate de Centrala „Delta Dunării” cu mijloace de transport proprii și specifice, precum și tarife pentru închirierea navelor nepropulsate de transport, pentru închirierea pontoanelor dormitor.

În aceste condiții, raporturile cu beneficiarii remorcajelor, ai închirierii pontoanelor dormitor, trebuie să îmbrace forma unor contracte de transport fluvial, pentru operații de remorcare sau pentru închirierea navei.

În transportul maritim, închirierea navelor, poate avea loc în două modalități, contract Charter by demise, numit de asemenea „demise charter”, cînd nava este închiriată pe timp determinat împreună cu serviciile echipajului angajat de proprietarul armator (shipowner), în ambele ipoteze, beneficiarul plătiînd în schimbul utilizării navei, chiria convenită și nu navlu.

În transportul fluvial, contractul de închiriere a navelor nepropulsate, este tot un contract de transport fluvial, tariful pentru închirierea acestora fiind stabilit prin Ordinul M.T.Tc. pentru transporturile efectuate de unitățile acestui minister și Ordinul MAIA menționat, pentru unitățile Centralei „Delta Dunării” Tulcea. Dealtfel, această centrală, reținînd concluziile hotărîrilor arbitrale menționate a elaborat un contract pentru prestații transport, remorcaj și închiriere nave, în care a prevăzut clauzele specifice, cu obligații concrete pentru părți legate de folosirea navelor, fapt care confirmă justetea și necesitatea folosirii modalităților de contract menționate și înlătură ideea formei simplificate de contractare, comanda urmată de executare.

Iulian LASCU

Arbitrajul de stat interjudețean C. etanța

comerț exterior

Termenul de efectuarea controlului calitativ în vînzarea internațională

În general contractele de vînzare internațională reglementează în detaliu regimul reclamațiilor calitative ale cumpărătorului, stabilind că facultatea acestuia de a le formula pe baza verificării efectuate la destinație poate fi exercitată numai într-un anumit termen predeterminat.

Clauzele de decădere din dreptul de a notifica vînzătorului defectele mărfii, ca rezultat al depășirii termenelor prefixe, fiind o măsură deosebit de eficace pentru ocrotirea acestuia, se observă în activitatea contractuală de comerț exterior tendința — promovată de exportatori — de a impune reduceri ale duratei respective, chiar în cazul unor termene stabilite prin acte normative (de obicei convenții internaționale, cum sînt C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975). Asemenea tentative nu sînt însă validate de practica arbitrală decît cu îndreptățite rezerve.

Astfel Comisia de arbitraj de la București (C.A.B.), fiind confruntată cu unele clauze derogatorii de la dispozițiile § 72, pct. 1, lit. a din C.G.L., care instituie un termen de 6 luni pentru formularea reclamației calitative, a considerat că atari stipulații nu pot fi acceptate ca eficiente decît dacă, din punct de vedere economic, se constată că dau expresie unor particularități ale livrării sau ale mărfii, de natură să justifice o verificare promptă a calității produselor. În litigiul soluționat prin hotărîrea nr. 57 din 14 noiembrie 1973, de exemplu, C.A.B. a validat reducerea termenului de reclamație calitativă, dat fiind că marfa vîndută își modifica relativ repede unele însușiri caracteristice.

La polul opus se situează unele contracte, intervenite în raporturile cu economia de piață, care omit (este adevărat, în cazuri tot mai rare) să stipuleze un termen ferm pentru înaintarea reclamației calitative vînzătorului. Chiar în atare cazuri, practica arbitrală, referindu-se la uzanțele comerciale, a apreciat — spre a menține echilibrul contractual — că beneficiarul nu este îndreptățit să abuzeze, aminînd peste măsură verificarea calitativă a mărfii, după primirea acesteia, îndeosebi dacă este vorba de produse cu termen de folosință limitat.

În sensul arătat, prin Hotărîrea nr. 168 din 28 iulie 1981, C.A.B. a decis că: „Întîrzierea în efectuarea verificării calitative cu 8 luni de la data sosirii mărfii la destinație nu este compatibilă cu uzanțele comerciale, care impun în raporturile dintre partenerii contractuali promptitudine și celeritate în executarea tuturor operațiunilor subsecvente ale unei vînzări internaționale, spre a nu se agrava nejustificat poziția vreunei părți și a-i aduce astfel prejudicii”.

Cum însă în mod obișnuit termenul de reclamație calitativă figurează înscris în modelele de contract, C.A.B. a trebuit mai frecvent să se pronunțe asupra unor consecințe juridice pe care le implică depășirea datei convenite, pînă la care vînzătorul acceptă să i se notifice defectele mărfii livrate.

Astfel prin hotărîrea nr. 3 din 26 ianuarie 1973 C.A.B. a decis următoarele: „expertiza calitativă a unor produse (în speță, coli de carton cu conținut de pastă semichimică) cu timp de păstrare limitat, stabilit ca atare prin standard de stat, cerută organului de jurisdicție după expirarea acestui termen este inadmisibilă“.

Mai recent, în litigiul soluționat într-un sens analog prin Hotărîrea nr. 184 din 28 iulie 1978, s-a pus problema puterii germinative a unor semințe furajere de cîmp. Potrivit reglementărilor aplicabile în materie, expertiza calitativă trebuia să fie efectuată într-un timp foarte scurt, deoarece puterea germinativă fusese depășită, organul de arbitraj a înlăturat expertiza calitativă, efectuată tardiv, ca neconcludentă.

În fine, Hotărîrea nr. 168 din 8 iulie 1981 a examinat din punct de vedere juridic valabilitatea unei reclamații calitative întemeiate pe o expertiză care s-a sfîrșit după ce expirase perioada de garanție la o marfă perisabilă (pastă de tomate). Deși verificarea se bazase pe probe extrase cu cîteva zile înainte de data termenului de decădere, C.A.B. a considerat, pe drept cuvînt, că nu se poate ține seama de constatările bacteriologice și chimice efectuate timp de circa 20 de zile, dintre care un interval de peste 14 zile se situase după expirarea termenului de garanție.

În sensul arătat, C.A.B. a statuat următoarele: „Se consideră că o verificare calitativă, făcută asupra unui produs alimentar cu o durată de folosință limitată, așadar degradabil după un anumit timp, poate fi concludentă numai dacă a avut loc — integral și complet — înainte de a expira termenul pînă cînd, potrivit clauzelor contractuale, calitatea rămîne nealterată, fiind garantată ca atare“.

Soluțiile practicii arbitrale, citate mai sus, deși diversificate în funcție de particularismul circumstanțelor de fapt deosebit de variate ale litigiilor respective, vădesc în esență preocuparea constantă de a se evita, în toate cazurile, verificări calitative cu caracter formal, asigurîndu-se expertizei obiectivitatea necesară, în interesul ambilor contractanți.

dr. O. CĂPĂȚINA

raporturi de muncă

Interpretarea și aplicarea unor dispoziții legale cu privire la desfacerea contractului de muncă

Din dispoziția art. 19 lit. c, din Codul muncii, potrivit căreia contractul de muncă nu poate înceta și nu poate fi modificat decît în cazurile prevăzute de lege, coroborată cu prevederile art. 66—69 din același cod, care reglementează expres modificările autorizate de lege, precum și cu prevederile art. 129 și 130, alin. 1 din actul normativ citat, care prevăd modurile de încetare și respectiv enumeră limitativ cazurile de desfacere a contractului de muncă din inițiativa unității, reținem cu ușurin-

ță că în materia raportului juridic de muncă face aplicare principiul de drept consacrat de art. 969 Cod civil, potrivit căruia convențiile legal încheiate au putere de lege între părțile contractante, putîndu-se revoca prin consimțămîntul mutual sau din cauze autorizate de lege.

Din conținutul normelor precitate desprindem că legiuitorul a instituit **puternice garanții** prin care se asigură stabilitatea în muncă; ocrotindu-se exercitarea unui drept fundamental, dreptul la muncă. Fără a analiza conținutul principiilor relevăm în continuare două aspecte prin care se asigură stabilitatea raportului de muncă. Astfel modificarea unilaterală a contractului de muncă (felul muncii, locul muncii și retribuția) este interzisă, cu excepția acelor situații deosebite determinate de necesitatea asigurării bunei funcționări a unității în care fiecare om al muncii, indiferent de funcția sau de postul pe care-l ocupă, are obligația de a participa la executarea oricăror lucrări impuse de nevoile unității (art. 20, lit. c din Codul muncii). Totodată, enumerarea motivelor și cazurilor care îndreptătesc unitatea să procedeze la desfacerea contractului de muncă fiind limitativă, unitatea este obligată să **determine** cu exactitate împrejurările de fapt care au dus la desfacerea contractului și să le **incadreze** riguros într-unul din temeiurile de drept prevăzute de lege. Așadar, unitatea nu poate **adăuga** alte motive de desfacere a contractului, nu poate **alege** între unul sau altul din cele prevăzute de legiuitor, după cum nu poate **schimba** termenul juridic (cazul), dacă acesta nu corespunde riguros împrejurărilor de fapt (motivului) care au determinat luarea măsurii de desfacere a contractului de muncă. În aceeași ordine de idei părțile nu pot **achiesa** la unul din cazurile prevăzute de Codul muncii dacă acesta nu corespunde întru totul faptelor concrete sub motivarea subiectivă că ar fi mai „favorabil“ persoanei încadrate etc. (art. 18 din Codul muncii).

Soluționînd litigiile de muncă, organele investite cu asemenea competență sînt chemate să-și **exercite rolul activ** pentru a pronunța hotărîri temeinice și legale nesusceptibile de reformări ulterioare.

Trebuie să reamintim însă, că nu totdeauna sînt aplicate, întocmai, dispozițiile legiuitorului la care ne-am raportat mai sus și speța pe care o dezvoltăm în continuare se constituie într-un argument.

Conducerea unității hotărăște trecerea persoanei într-o altă muncă (din funcția de șef de atelier într-un post de muncitor pentru care nu avea calificare), iar, după o anumită perioadă de timp **dispune** desfacerea disciplinară a contractului de muncă, măsură contestată de persoana în cauză.

Instanța de judecată menține măsura dispusă de unitate cu motivarea că neprezentarea la muncă este o abatere care justifică desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Ulterior, rejudecînd după recurs, aceeași instanță își reconsideră soluția schimbînd temeiul legal al măsurii dispuse de unitate din art. 130, alin. 1 lit. i, Codul muncii în art. 130 alin. 1, lit. e, din același cod cu precizarea că în speță s-a făcut aplicarea art. 133 alin. 1 din Codul muncii, iar ca urmare a refuzului persoanei, unitatea a procedat la desfacerea contractului de muncă pentru necorespondere profesională.

Să ne oprim pentru moment asupra acestor două soluții. Într-adevăr, neprezentarea la muncă chiar dacă se limitează la 2—4 zile sau se repetă la anumite intervale de timp, poate constitui o „abatere gravă” sau „abateri repetate” pentru a atrage măsura severă a desfacerii disciplinare a contractului, prevăzută la art. 130, alin. 1, lit. i din Codul muncii. Dar pentru a fi operantă o asemenea măsură se cere în toate cazurile ca absentarea de la muncă să fie **nemotivată**, nejustificată. De îndată ce desfacerea disciplinară se bazează pe „absențe nemotivate”, ca urmare a trecerii persoanei într-o altă muncă, instanța trebuie să-și manifeste **rolul activ** și să solicite dovezi concludente pentru a-și forma convingerea asupra **legalității** primului act dispus de conducerea unității și anume trecerea persoanei într-o altă muncă. Dacă hotărîrea unității, în spiritul celor arătate la început, apare ca un act unilateral de modificare a felului muncii, locului muncii ori retribuției, atunci cea de-a doua măsură — desfacerea disciplinară a contractului — este netemeinică și nelegală și nici nu trebuie să facă obiectul unui litigiu de muncă. În prima sa soluție, instanța mulțumindu-se să constate existența absențelor nemotivate confirmă practic două hotărîri nelegale dispuse de unitate.

În a doua sa soluție aceeași instanță constată că în speță nu este vorba de o desfacere disciplinară a contractului de muncă, ci de desfacerea contractului pentru necorespondere sub raport profesional postului în care a fost încadrată persoana. În consecință sînt construite alte argumente care să justifice o asemenea soluție aparent legală.

Astfel prima măsură luată de unitate de trecere în altă muncă nu este o **modificare unilaterală** a contractului, ci este o **ofertă** făcută persoanei în cauză în aplicarea art. 133, alin. 1, din Codul muncii, de a trece în altă muncă pentru a evita desfacerea contractului pentru necorespondere profesională. O asemenea construcție juridică este exactă și legală deoarece art. 133, alin. 1 din Codul muncii înscrie expres obligația unității de a oferi persoanei, căreia urmează să i se desfacă contractul de muncă pentru necorespondere profesională, trecerea în altă muncă corespunzătoare. Dar pentru a avea acces legal la art. 130, alin. 1, lit. e și deci pentru a putea motiva că trecerea în altă muncă nu este o modificare unilaterală ci o ofertă în spiritul art. 133, alin. 1, din Codul muncii, unitatea este **obligată** să facă **dovada** necorespunderii profesionale a persoanei în postul în care este încadrată, iar instanța să verifice afirmațiile unității și dacă acestea nu există să solicite administrarea unor probe pentru a se stabili dacă este sau nu un caz de necorespondere profesională. Iată deci că și a doua soluție este netemeinică și nelegală.

Tribunalul, admitînd recursul și reținînd cauza spre re-judecare restabilește parțial legalitatea. Astfel tribunalul anulează dispoziția de trecere în postul de muncitor cu motivarea că măsura unității este o modificare unilaterală, nejustificată și nu o ofertă făcută persoanei în baza art. 133 din Codul muncii; drept urmare dispune reîntegrarea persoanei în funcția deținută anterior. Totodată este ilegală și desfacerea contractului deoarece, absențele de la programul de lucru nu sînt nemotivate deîndată ce per-

soana nu a fost de acord cu trecerea sa în altă muncă, astfel că persoana nu a comis nici o abatere disciplinară.

Spuneam mai sus că tribunalul a restabilit parțial legalitatea, deoarece prin decizia sa respinge cererea de despăgubiri, motivînd că persoana a manifestat pasivitate în clarificarea situației sale.

Instanța supremă, însușindu-și critica formulată prin recursul extraordinar, arată prin decizia secției civile nr. 1030/1980 că persoana are dreptul la despăgubirile legale deoarece trecerea s-a făcut într-o muncă pentru care aceasta nu avea calificarea necesară și deci neprezentarea la lucru nu-i poate fi imputabilă și nu o poate priva de despăgubirile convenite potrivit art. 136 din Codul muncii.

Într-adevăr pasivitatea unei persoane constînd în neîncadrare după pronunțarea hotărîrii de reîntegrare, sau refuzul nejustificat a propunerii unității făcute în timpul soluționării litigiului, de a se încadra în postul deținut anterior, exonerează unitatea de plata despăgubirilor. De asemenea, pasivitatea poate fi un impediment în obținerea despăgubirilor dar numai pentru **perioada scursă după rămînerea definitivă** a hotărîrii de respingere a contestației făcute împotriva măsurii de împiedicare de a munci, deoarece, cunoscînd soluția, cel în cauză are îndatorirea să se încadreze în muncă fără a aștepta rezultatul unei căi extraordinare de atac în cadrul căreia, este posibilă, reformarea hotărîrii judecătorești definitive.

Dacă în speță persoana a contestat măsura luată împotriva sa și a stăruit în soluționarea litigiului, iar după decizia tribunalului, **singura definitivă**, persoana s-a reîntegrat, înseamnă că nu poate fi învinuită de pasivitate și ca urmare i se cuvin despăgubirile prevăzute de art. 136, din Codul muncii.

dr. Iosif R. URS

Încadrarea în muncă prin examen sau concurs

În conformitate cu art. 7 din Legea nr. 12/1971, în unitățile socialiste de stat încadrarea și promovarea în muncă a personalului se fac pe bază de examen sau concurs. Prin art. 72 din lege se recomandă organizațiilor cooperatiste și celor obștești ca să stabilească reglementări specifice domeniilor de activitate cu privire la încadrare și promovare, pe baza prevederilor Legii nr. 12/1971. Ca atare, în sistemul Legii nr. 12/1971 examenul sau concursul constituie regula generală și obligatorie pentru încadrarea oricărei persoane în muncă, în afara unor excepții prevăzute expres sau implicit de lege. Dat fiind caracterul de normă generală și principială a art. 7 din legea citată, încadrarea prin examen sau concurs reprezintă, modalitatea obligatorie pentru încadrarea în muncă a muncitorilor calificați, a personalului T.E.S.A. și a personalului operativ. Ca atare, proba practică și termenul de încercare reprezintă, în sistemul legislației actuale, excepții de la regula încadrării prin examen sau concurs. Concursul se organizează în cazul cînd pentru ocuparea unui post se prezintă mai mulți candidați.

Drept consecință a prevederilor art. 7 din legea citată, examenul sau concursul este obligatoriu în următoarele cazuri:

— la încadrarea directă într-un post vacant, în urma cererilor celor interesați;

— în cazul transferurilor la cerere, în orice post;

— în cazul transferului în interesul serviciului într-un post superior;

— în cazul încadrării în muncă în baza dispoziției de repartizare emise de direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale și oficiile acestora, conform art. 6 din Legea nr. 24/1976.

Această modalitate de încadrare este obligatorie indiferent dacă urmează a se încheia un contract de muncă pe durată determinată sau nedeterminată, fiind de asemenea indiferente forma de retribuire și locul prestării muncii (în unitate sau la domiciliu).

Consecința nerespectării dispoziției art. 7 din legea citată (adică nesuținerea examenului sau concursului, după caz) este nulitatea absolută și neremediabilă a încadrării.

dr. C. JORNESCU

Conducere

Conceptul de patrimoniu

În literatura de specialitate patrimoniul este definit ca fiind totalitatea drepturilor și obligațiilor evaluabile în bani ale unei persoane fizice sau juridice; dacă definiția este exactă din punct de vedere juridic, ea prezintă neajunsul că nu exprimă conținutul economic al patrimoniului. Sub acest aspect, se poate spune că un patrimoniu este constituit din totalitatea valorilor (bunuri materiale, disponibilul bănesc, și drepturile de creanță) ale unui subiect de drept — în cazul nostru ale întreprinderii —, precum și totalitatea obligațiilor acestuia, constând în sume de bani pe care trebuie să le plătească la anumite scadențe. Expresia „totalitate” sugerează ideea că un patrimoniu poate fi constituit dintr-o diversitate nelimitată de bunuri, creanțe și obligații; toate aceste elemente, din cauza naturii lor juridice diferite constituie mai multe grupe (ansambluri sau mase) de bunuri, drepturi de creanțe și obligații distincte. Deși fiecare grupă de bunuri, drepturi de creanță sau obligații au un regim juridic distinct, ele constituie, împreună, o universalitate juridică, care formează un patrimoniu și care este un element constitutiv al personalității juridice; de aici concluzia că fiecare persoană juridică nu poate avea decât un singur patrimoniu, iar inexistența acestuia paralizează procesul de constituire a persoanei juridice; fiind un element constitutiv al personalității juridice, patrimoniul unei întreprinderi este distinct și de sine-stătător, în raport cu patrimoniul persoanelor fizice, ce compun colectivul întreprinderii, și de al altor unități economice. În continuare vom prezenta principalele componente ale patrimoniului unei persoane juridice — întreprindere sau centrală. Mijloacele fixe constituie totalitatea bunurilor din patrimoniul unei întreprinderi — imobile, mașini și

unelte etc. — care participă în procesul de muncă cu întreaga lor valoare, dar care se consumă și își transmit valoarea asupra produsului creat în mod treptat, de-a lungul mai multor cicluri de producție; fundamentarea juridică a acestei grupe de elemente componente a patrimoniului îl constituie dreptul de administrare directă, dobândit — odată cu înzestrarea inițială cu mijloace fixe a întreprinderii sau prin intrarea lor legală în administrare, pe parcursul existenței ei. Mijloacele circulante, așa cum le definește Dicționarul de economie politică (1974) prezintă „totalitatea fondurilor circulante (materii prime materiale etc.) și a fondurilor de circulație (produse finite, mijloace bănești etc.) de care dispun unitățile sociale”; temeiul juridic al deținerii lor ca elemente componente ale patrimoniului îl constituie dreptul de administrare directă, pentru acea parte a mijloacelor circulante — denumite mijloace circulante proprii — pe care întreprinderea le-a dobândit prin dotare, la înființare sau pe parcursul funcționării ei prin alocarea unei cote din beneficiul realizat; pentru o altă parte a mijloacelor circulante — denumite mijloace împrumutate — temeiul juridic îl constituie obligația luată de a le restitui la termenele și în condițiile stabilite, potrivit legii. Fondurile proprii ale întreprinderii, materializate în toate cazurile în mijloace materiale și bănești, constituie componente ale patrimoniului care indică sursele acestor mijloace precum și resursele de care dispune persoana juridică pentru sporirea lor; se formează, așa cum vom vedea, prin alocări, în cotele stabilite de lege, din beneficiile realizate de întreprindere și care sînt grupate în: fondul de dezvoltare economică; fondul mijloacelor circulante; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; fondul pentru acțiuni sociale; fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii; fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnice; fondul pentru protecția muncii; alte fonduri prevăzute de dispozițiile legale. Pentru a răspunde funcțiilor economice pentru care au fost create, fiecare fond în parte are o reglementare juridică proprie, pe care o vom analiza într-o secțiune viitoare. **Drepturile de creanță**, elemente componente ale patrimoniului întreprinderii, reprezintă totalitatea drepturilor pe care le are aceasta de a pretinde debitorilor săi îndeplinirea obligațiilor, evaluabile în bani, la termenele și în condițiile stabilite prin faptele sau actele juridice care le-a dat naștere. În cadrul patrimoniului unei întreprinderi drepturile de creanță sînt rezultatul activității permanente pe care o desfășoară și sînt consecința sau expresia raporturilor juridice executate (sau neexecutate), de regulă de natură economică: livrarea mărfurilor în cadrul unui contract de furnizare dă naștere în patrimoniul întreprinderii furnizoare la o creanță în valoare egală cu factura emisă, aceasta devenind creditoarea beneficiarei, debitoare pînă la efectuarea plății. Drepturile de creanță ale unei întreprinderi cunosc o diversificare extrem de mare, în funcție de regimul juridic aplicabil, subgrupîndu-se în mai multe categorii, pe care le vom analiza într-o viitoare secțiune. **Dreptul de proprietate industrială**, grupează drepturile

unui subiect patrimonial — întreprindere sau centrală — cu privire la brevete de invenții, mărci de fabrică, de comerț și de servicii. Aceste drepturi constituie elemente componente ale patrimoniului deoarece sînt evaluabile în bani, iar pentru obținerea lor s-au făcut o serie de cheltuieli și, ceea ce este și mai important, sînt susceptibile de a fi obiectul unor tranzacții de vânzare-cumpărare, în special, pe plan internațional. **Obligațiile**, în postura de elemente componente ale patrimoniului, reprezintă totalitatea datorilor pe care le are titularul acestuia — întreprindere sau centrală — față de creditorii și care pot avea izvoare de drept multiple: legea, raporturi economico-juridice încheiate sau simple fapte juridice. Așa fiind, obligațiile constau, de regulă, într-o sumă de bani, iar creditorii pot fi furnizorii mărfurilor primite și neplătite, bugetul de stat pentru impozitele și cotele din venit nevărsate, băncile pentru împrumuturile nerambursate, creditorii neplătiți ș.a. Față de cele arătate mai sus, conchidem că patrimoniul unei întreprinderi poate fi reprezentat prin două părți egale: activ și pasiv; prima parte — elementele de activ — constituie conținutul economic compus din totalitatea bunurilor materiale, disponibil bănesc, creanțe, brevete de invenții, mărci de fabrică etc.; cea de-a doua parte — elementele de pasiv — constituie conținutul juridic, care indică sursele elementelor de activ, compus din totalitatea fondurilor proprii, care exprimă dreptul de administrare directă și din totalitatea elementelor creditoare, care constituie obligațiile de plată.

Reflectarea patrimoniului în bilanț

Ca regulă generală, patrimoniul unei persoane juridice se reflectă în bilanțul contabil. Cum trăsătura fundamentală a patrimoniului este mobilitatea lui, determinată de continua modificare a conținutului său, prin strămutarea unor valori dintr-o grupă în alta sau, ca urmare a beneficiului realizat, prin majorarea valorii unor elemente ale acestuia. Astfel, de exemplu, prin intrarea în procesul de producție a materiilor prime valoarea acestora scade, iar prin realizarea de produse finite grupa mărfurilor crește; livrarea unei părți din acestea le diminuează valoarea totală, dar crește (pentru o perioadă scurtă) drepturile de creanță, pentru ca după încasarea prețului să scadă aceste drepturi, corespunzător cu creșterea disponibilului de bani în cont; diferența dintre costuri și prețul încasat constituind, în parte, beneficiul, acesta va determina creșterea fondurilor proprii și creează, în același timp, obligații de plată către buget. Așa fiind, conținutul exact al patrimoniului nu poate fi cunoscut de persoana juridică, respectiv de întreprindere decît periodic prin bilanțurile

trimestriale și a celui anual. De remarcat că potrivit metodologiei de organizare a evidenței contabile nu toate elementele componente ale patrimoniului sînt înregistrate și, deci, reflectate în bilanț. Astfel, brevetele și mărcile de fabrică, deși au valoare economică și sînt în administrarea directă a întreprinderilor nu se evidențiază în contabilitate; de asemenea, diversele obligații luate sub formă de garanții, precum nici creanțele care nu sînt certe. Redăm în continuare o schiță de bilanț din care rezultă elementele componente ale patrimoniului unei întreprinderi.

BILANȚUL ÎNTEPRINDERII... încheiat la ...

activ	pasiv
a) Mijloace fixe	a) surse pentru mijloace fixe
b) Mijloace circulante:	b) surse pentru mijloace circulante:
— stocuri de materiale	— surse proprii (fondul mijloacelor circulante, fond pentru cercetare științifică etc.)
— producție neterminată și semifabricate	— credite bancare pentru mijloace circulante
— produse finite (mărfuri)	— obligații de plată: furnizori, bugetul de stat, asigurările sociale etc.
— ambalaje	— fond pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și premiere
— Disponibil la bănci și alte mijloace bănești	— fond pentru acțiuni sociale
c) creanțe:	— etc.
— clienți	
— debitori	
— etc.	

dr. AL. DETEȘAN

În centrele de difuzare a presei:

INDUSTRIA MICĂ

● **forme de organizare**

● **conducere**

● **raporturi de muncă**

Vă
prezentăm

ÎNTRERINDEREA

DE RULMENȚI GREI DIN PLOIEȘTI

Anul 1979 înscrie pe harta industrială a municipiului Ploiești intrarea în funcțiune a uneia dintre cele mai moderne unități de producție – Întreprinderea de rulmenți grei. Secțiile și atelierelor acestei întreprinderi sînt dotate cu utilaje de înaltă tehnicitate, în care se aplică cele mai moderne tehnologii, menite să asigure o calitate ridicată acestor tipuri de rulmenți.

Încă de la înființare, întreprinderea a avut un program complex de execuție a noilor tipodimensiuni de rulmenți. Din cele peste 15 familii de rulmenți grei ce însumează circa 300 de tipodimensiuni de la 200 la 2 000 mm și cu o greutate de pînă la 2 tone, vă prezentăm doar cîteva :

- rulmenți radiali cu bile
- rulmenți radiali axiali cu bile
- rulmenți cu role cilindrice cu simplu și dublu efect
- rulmenți oscilanți
- rulmenți speciali etc.

Rulmenții fabricați la Ploiești sînt în industria petrolieră, in-

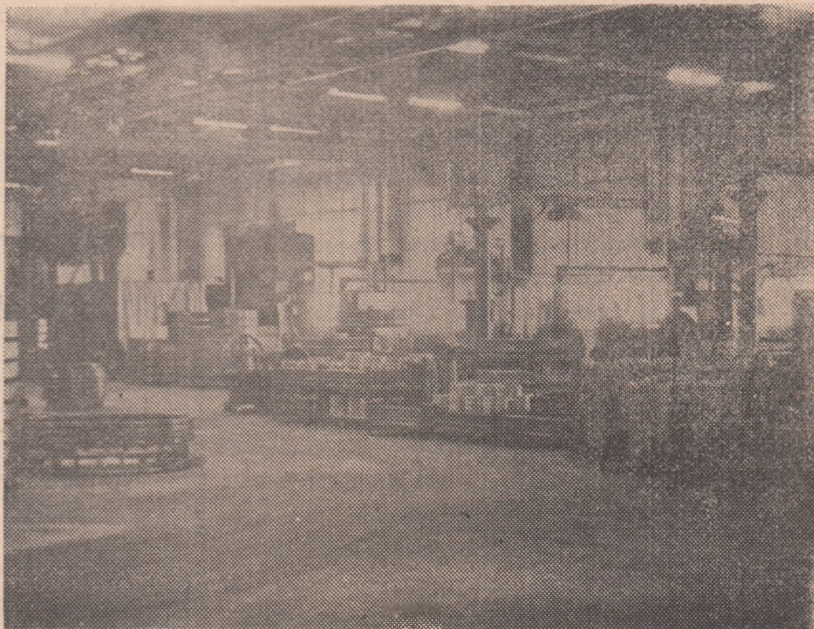
dustria minieră, metalurgică, în industria constructoare de mașini, navală etc. Ei se regăsesc în utilajele construite de „Progresul” din Brăila „1 Mai” din Ploiești, de „Vulcan” din București și „Unio” din Satu Mare, la șantirele navale și la Canalul Dunăre – Marea Neagră, la combinatele siderurgice din Galați, Hunedoara etc.

Datorită calității și performanțelor obținute, rulmenții

grei românești sînt solicitați de mulți beneficiari. Mai bine de 15% din producția de rulmenți grei se exportă.

În perioada ce urmează Întreprinderea de rulmenți grei din Ploiești are prevăzut în planul său asimilarea unor noi tipuri de rulmenți grei. Este vorba de rulmenți cu diametre interioare de 3 000 mm. Astfel, se va elimina în totalitate importul de asemenea produse.

I. VASILESCU

Aspect din sectorul de prelucrare al rulmenților grei